

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

Кафедра психіатрії, наркології та медичної психології

«УЗГОДЖЕНО»

Гарант освітньо-професійної
програми «Медична психологія»

_____ Рустам Ісаков

“28” серпня 2025 року

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Декан медичного факультету №1
КАРАМИШЕВ Дмитро

«_» _____ 2025 р.

Протокол від 29.08.2025 № 1

СИЛАБУС

Психологія загальних здібностей

(назва навчальної дисципліни)

Вибіркова дисципліна

(навчальна дисципліна обов'язкова/ вибіркова)

рівень вищої освіти
галузь знань
Спеціальність
кваліфікація освітня
кваліфікація професійна
освітньо-професійна програма
форма навчання
курс та семестр вивчення
навчальної дисципліни

другий (магістерський) рівень вищої освіти
I «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»
14 «Медична психологія»
магістр медичної психології
лікар-психолог
«Медична психологія»
Денна
II курс, 4 семестр

УХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри психіатрії,
наркології та медичної психології

Зав. кафедри _____ Андрій Скрипніков

Протокол від 28.08.2025 № 1

Полтава – 2025 рік

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	д.мед.н., професор Скрипніков А.М. д.мед.н., професор Ісаков Р.І. д.мед.н., професор Герасименко Л.О. к.мед.н, доцент Рудь В.О. к.мед.н, доцент Кидонь П.В. к.мед.н, доцент Борисенко В.В. к.мед.н, асистент Казаков О.А.
Профайл викладача (викладачів)	https://psvchiatry.pdmu.edu.ua/team
Контактний телефон	+380532648160 +380672565038
E-mail:	psychiatry@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://psychiatry.pdmu.edu.ua/

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів / годин – 3 / 90, із них:

Практичні (семінари) (год.) – 30

Самостійна робота (год). – 60

Вид контролю Залік

Політика навчальної дисципліни

При організації освітнього процесу викладачі та студенти діють "відповідно до нормативних документів України та Полтавського державного медичного університету, зокрема, Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-documenti>).

Полтавський державний медичний університет є самостійним, незалежним і відповідальним вищим навчальним закладом у прийнятті рішень стосовно розвитку академічних свобод, організації освітнього процесу, внутрішнього управління, економічної та іншої діяльності, самостійного добору та розстановки кадрів у межах, установлених Законом України «Про вищу освіту» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/print1382613528661298#Text>).

Навчальна дисципліна є вибірковою, відповідно до Положення про порядок формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачами освіти ПДМУ.

Вивчення навчальної дисципліни в практиці лікаря-психолога потребує: підготовки до практичних занять; виконання самостійної роботи відповідно до силябусу навчальної дисципліни; опрацювання рекомендованої базової, допоміжної літератури, інформаційних ресурсів.

Підготовка та участь у практичних заняттях передбачає: ознайомлення з силабусом навчальної дисципліни та тематичними планами практичних занять; вивчення теоретичного матеріалу; виконання завдань, запропонованих для самостійного опрацювання.

Результатом підготовки до заняття має бути набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок щодо культурних аспектів роботи лікаря-психолога. Відповідь студента має демонструвати ознаки самостійності виконання поставлених завдань, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

Контрольні заходи оцінювання навчальної діяльності студентів включають поточний та підсумковий контроль знань, умінь і навичок відповідно до Положення про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/NMQ6RVrpAGYUkpw1JoSJaApnMMMwbKdxQN9FC2hu.pdf).

Контрольні заходи базуються на принципах: відповідності стандартам вищої освіти; використання стандартизованої та уніфікованої системи діагностики, спрямованої на застосування знань; визначеності критеріїв оцінювання; об'єктивності та прозорості технології контролю. Викладач обов'язково оцінює успішність кожного студента на кожному занятті за чотирибальною (традиційною) шкалою з використанням критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни, розроблених з урахуванням стандартизованих узагальнених критеріїв оцінювання знань студентів. Підсумковий контроль знань здійснюється після вивчення програми модуля з дисципліни і проводиться на останньому занятті модуля.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані поважати честь і гідність інших осіб; відповідально ставитись до своїх обов'язків, вчасно та добросовісно виконувати завдання, передбачені навчальними програмами та планами, освітньо-науковими програмами.

Здобувачі вищої освіти повинні бути присутнім на всіх навчальних заняттях, окрім випадків, викликаних поважними причинами (пропущені заняття повинні бути відпрацьовані відповідно до Положення про відпрацювання пропущених занять і незадовільних оцінок здобувачами вищої освіти Полтавського державного медичного університету (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/Tw1ZR7sjAmDI8i0uE6kRX5q2F80J6AiwZ2dvVIQ.pdf)).

Здобувачі вищої освіти повинні ефективно використовувати час навчальних занять для досягнення освітніх цілей; під час контрольних заходів не використовувати джерела інформації (усні (підказки), письмові (роботи інших осіб), друковані (книги, методичні посібники), електронні (телефони, планшети), заборонені викладачем, відповідно до Положення про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету (https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo/docs_links/V7NzyqhOzHq53eACy2HY1G1IeuxV42DvQ1Eq9tPA.pdf)).

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчально-академічної етики та графіка навчального процесу; бути витриманим, уважним. Заохочення можуть застосуватися до здобувачів вищої освіти, які сумлінно виконують перераховані вимоги, а стягнення до тих, хто систематично порушують їх, відповідно до

Положення про матеріальне заохочування за успіхи у навчанні студентів Полтавського державного медичного університету (https://www.pdmu.edu.ua/storage/app/public/department-npr/docs_links/RmhZxOLxIV0c6zZkglmCkcW6omo3enMM4uB6C5bT.pdf).

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Зміст дисципліни «Психологія загальних здібностей» охоплює коло питань щодо природи людського потенціалу, розглядаючи складну взаємодію між вродженими задатками та набутими навичками. В основі лежить дослідження інтелекту як універсальної здатності до адаптації, розв'язання проблем та обробки інформації. Студенти вивчають класичні та сучасні теорії, що пояснюють, чому люди демонструють різну ефективність у когнітивній діяльності та як внутрішні ресурси особистості трансформуються у реальні досягнення.

Значна частина дисципліни присвячена феномену креативності, яка розглядається не просто як художній талант, а як особливий тип мислення, що дозволяє генерувати нестандартні ідеї та виходити за межі звичних шаблонів. Процес вивчення дисципліни охоплює аналіз обдарованості, таланту та геніальності, висвітлюючи умови, за яких потенціал людини розквітає або, навпаки, залишається нереалізованим під впливом соціального середовища чи браку мотивації.

Окрім теоретичного фундаменту, курс знайомить із методологією діагностики, дозволяючи зрозуміти принципи роботи тестів інтелекту та креативності, а також їхні обмеження. Особлива увага приділяється віковій динаміці здібностей — від раннього розвитку дитини до збереження інтелектуальної активності в зрілому віці. У підсумку дисципліна формує професійне бачення того, як ідентифікувати приховані ресурси особистості та створювати оптимальні умови для їхнього максимального втілення в професійній діяльності та житті.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки)

Пререквізити:

- анатомія (знати анатомічну будову ЦНС);
- фізіологія (знати фізіологічні процеси функціонування ЦНС);
- філософія (знати епістемологічні тенденції на різних історичних етапах);
- етика (формує світоглядну позицію і розуміння моральних меж втручання в особистість);
- загальна психологія (дає розуміння базових психічних процесів);
- вікова психологія (психічні процеси суттєво залежать від віку);
- психодіагностика (володіння базовими принципами тестування та інтерпретації результатів).

Постреквізити:

Навчальна дисципліна закладає знання, що стають постреквізитами для цілої низки прикладних дисциплін. Логічним продовженням стає курс психодіагностики та експериментальної психології, де теоретичні знання про структуру інтелекту та креативності втілюються у практичне вміння застосовувати складні інструментарії для точного вимірювання когнітивного потенціалу особистості.

Отриманий теоретичний базис є критично важливим для вивчення педагогічної психології, оскільки розуміння природи навчання та інтелектуальних відмінностей дозволяє майбутньому фахівцю розробляти індивідуальні освітні траєкторії та працювати з обдарованими дітьми. Крім того, ці знання інтегруються у психологію праці та організаційну психологію, де вони трансформуються у компетенції з професійного відбору, оцінки персоналу та прогнозування успішності працівників у складних видах діяльності.

Глибоке розуміння когнітивних ресурсів також є необхідною умовою для опанування основ психологічного консультування та корекції, особливо в питаннях професійного самовизначення та подолання криз реалізації особистості.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у студентів системи наукових знань про природу, структуру та закономірності розвитку загальних здібностей людини (інтелекту, креативності, навчання), підготовка до професійного оцінювання психологічного потенціалу особистості в різних сферах життя.

.Основними завданнями вивчення дисципліни є:

1. Вивчення природи здібностей: аналіз ролі спадковості (генотипу) та середовища (виховання, навчання) у становленні інтелекту.
2. Ознайомлення зі структурою інтелекту через класичні моделі (Спірмена, Терстоуна, Гілфорда, Гарднера).
3. Дослідження креативності, вивчення психологічних чинників творчої продуктивності та методів її стимулювання.
4. Оволодіння методами діагностики, формування практичних навичок роботи з тестами загальних здібностей.
5. Аналіз вікової динаміки, вивчення того, як змінюються здібності протягом життя та які періоди є критичними для їхнього ро

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна (інтегральні, загальні, спеціальні)

Згідно вимог стандарту навчальна дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностейіг.**

- *інтегральні:*

Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми в галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Медична психологія» у професійній діяльності або в процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

- *загальні:*

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.
4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
5. Здатність спілкуватися англійською мовою. Здатність використовувати міжнародні греко-латинські терміни, скорочення і кліше у фаховому усному й писемному мовленні.

6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
9. удатність працювати в команді.
10. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

11. Здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні.

12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку й ведення здорового способу життя.

- спеціальні (фахові, предметні):

Когнітивно-теоретична: здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології здібностей (розуміти різницю між задатками, обдарованістю та талантом).

Діагностична: здатність обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій для оцінки інтелекту (IQ), креативності та інших загальних здібностей.

Аналітична: вміння аналізувати та систематизувати результати тестування, формулювати аргументовані висновки щодо інтелектуального потенціалу особистості.

Експертно-консультативна: здатність надавати рекомендації щодо розвитку здібностей, професійної орієнтації та побудови індивідуальних траєкторій навчання на основі діагностичних даних.

Результати навчання для навчальної дисципліни:

по завершенню вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати:

1. Визначення та співвідношення понять: задатки, здібності, обдарованість, талант, геніальність.
2. Різницю між загальними (універсальними) та спеціальними здібностями.
3. Теоретичні моделі інтелекту
4. Класичні теорії: двофакторну теорію Ч. Спірмена, мультифакторну модель Л. Терстоуна, кубічну модель Дж. Гілфорда.
5. Сучасні підходи: теорія ієрархічної структури Р. Кеттела (плинний та кристалізований інтелект), теорія множинного інтелекту Г. Гарднера, тріархічна теорія Р. Стернберга.
6. Психологію креативності
7. Природу творчих здібностей та їх відмінність від інтелекту (дивергентне vs конвергентне мислення).
8. Критерії креативності за Е. Торренсом та Дж. Гілфордом (швидкість, гнучкість, оригінальність, точність).

9. Детермінанти розвитку здібностей
10. Роль спадковості (психогенетика) та соціального середовища (мікросередовище, сімейне виховання, освіта) у формуванні здібностей.
11. Поняття сенситивних періодів розвитку пізнавальних функцій.
12. Методологію вимірювання.
13. Принципи побудови та стандартизації тестів інтелекту.
14. Поняття коефіцієнта інтелекту (IQ), норми розподілу результатів у популяції (крива Гаусса).
15. Взаємозв'язок здібностей з іншими психічними процесами: пам'яттю, увагою, мисленням та навчуваністю.

вміти:

1. Підбирати відповідний інструментарій: обирати методики залежно від мети (наприклад, тест Равена для оцінки логіки або тести Торренса для вимірювання креативності).
2. Проводити тестування: самостійно організувати процес вимірювання інтелекту та творчого потенціалу, дотримуючись етичних норм психолога.
3. Обробляти результати: переводити «сирі» бали у стандартні показники (IQ, стени, проценти).
4. Інтерпретувати профілі здібностей: визначати сильні та слабкі сторони інтелектуальної сфери особистості (наприклад, порівнювати вербальний та невербальний інтелект).
5. Диференціювати поняття на практиці: відрізняти прояви високої навчуваності від сформованих навичок або простої старанності.
6. Аналізувати чинники розвитку: оцінювати, як середовище (сім'я, школа) вплинуло на актуальний рівень розвитку здібностей конкретної людини.
7. Складати психологічний портрет: формувати цілісний висновок про рівень обдарованості чи наявність когнітивних труднощів.
8. Надавати рекомендації: консультувати батьків, вчителів або HR-менеджерів щодо стратегій розвитку здібностей або корекції недоліків.
9. Прогнозувати успішність: оцінювати потенційну ефективність людини у навчанні чи певній професійній діяльності на основі структури її здібностей.
10. Розробляти розвивальні програми: створювати вправи чи тренінгові модулі для стимулювання креативності, пам'яті або критичного мислення.
11. Виявляти обдарованість: розробляти критерії та процедури відбору талановитих дітей для спеціалізованих програм навчання.

Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№ п/п	Назва теми	Кількість Годин
1.	Еволюція поглядів на біологічні і соціальні фактори у природі обдарованості.	2
2.	Двофакторна модель інтелекту Чарльза Спірмена,	2

	концепція генерального фактора та мультифакторні моделі інтелекту Луїса Терстоуна та Джоя Гілфорда	
3.	Ієрархічні моделі інтелекту за концепціями Філіпа Вернена та Реймонда Кеттела	2
4.	Теорія множинного інтелекту Товарда Гарднера та тріархічна теорія успішного інтелекту Роберта Стернберга	2
5.	Психологічна природа творчих здібностей, конвергентне і дивергентне мислення.	2
6.	Інтелект і креативність, аналіз «порогу» інтелекту для творчої діяльності.	2
7.	Діагностика загальних здібностей.	2
8.	Прогресивні матриці Равена для оцінки невербального інтелекту.	2
9.	Тест Векслера для дорослих і дітей.	2
10.	Вимірювання креативності на основі тестів Елліса Пола Торренса та Сарноффа Медніка.	2
11.	Когнітивні стилі, як індивідуальні стратегії переробки інформації	2
12.	Діагностика дитячої обдарованості в освітньому процесі.	2
13.	Вікова динаміка розвитку здібностей та чинники, що забезпечують інтелектуальне довголіття.	2
14.	Емоційний і соціальний інтелект у структурі загальних здібностей.	2
15.	Психологічні бар'єри у реалізації здібностей та методи стимуляції творчої активності особистості.	2
Усього		30

Самостійна робота

№п/п	Тема	Кількість годин
1	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	60
Усього		60

Індивідуальні завдання

Виконання індивідуального завдання передбачає підготовку повідомлення або написання реферату на основі опрацювання першоджерел на одну із запропонованих тем:

1. Еволюція уявлень про природу здібностей від античності до сучасності.
2. Вплив спадковості та середовища на розвиток інтелектуального потенціалу особистості.
3. Порівняльний аналіз понять «здібності», «обдарованість» та «талант».
4. Проблема інтелектуального порогу та зв'язок між рівнем IQ і життєвим успіхом.

5. Роль загального фактора «G» у сучасних дослідженнях когнітивної сфери.
6. Концепція множинного інтелекту Товарда Гарднера та її критика в науковій спільноті.
7. Особливості становлення обдарованості в дитячому віці та роль ранньої стимуляції.
8. Психологічна природа геніальності: патологія чи вищий ступінь норми.
9. Взаємозв'язок креативності та особистісних рис людини.
10. Дивергентне мислення як основа творчої продуктивності.
11. Емоційний інтелект як чинник соціальної адаптації та професійного зростання.
12. Тендерні аспекти вивчення загальних здібностей: міфи та реальність.
13. Вплив цифрових технологій на трансформацію когнітивних здібностей сучасної людини.
14. Бар'єри на шляху до реалізації творчого потенціалу та методи їх подолання.
15. Соціальний інтелект як здатність до розуміння та прогнозування поведінки інших.
16. Специфіка діагностики здібностей у різних культурних середовищах.
17. Взаємозв'язок між загальними та спеціальними здібностями в професійній діяльності.
18. Роль мотивації та вольових якостей у розвитку обдарованості.
19. Феномен савантизму та природа вузькоспрямованих надздібностей.
20. Психологічні особливості навчання та виховання обдарованих дітей.
21. Креативність у професіях, що не пов'язані з мистецтвом.
22. Динаміка інтелектуального розвитку особистості в період дорослості та старості.
23. Когнітивні стилі як індивідуальні стратегії реалізації здібностей.
24. Проблема «інтелектуального згасання» та методи підтримки когнітивного здоров'я.
25. Психологічний аналіз біографій видатних особистостей через призму теорії здібностей.
26. Етичні аспекти тестування інтелекту та використання його результатів.
27. Навчуваність як прогнозований показник успішності в нових видах діяльності.
28. Вплив стресу та тривожності на прояв інтелектуальних можливостей людини.
29. Роль сім'ї та батьківських установок у розкритті талантів дитини.
30. Творча інтуїція та її роль у наукових і мистецьких відкриттях.

Перелік питань, який повинен засвоїти студент при вивченні навчальної дисципліни

1. Визначення поняття «здібності» в системі психологічного знання.
2. Співвідношення понять «задатки», «здібності», «обдарованість», «талант» та «геніальність».
3. Роль біологічних та соціальних чинників у детермінації здібностей.

4. Природа задатків як анатомо-фізіологічних особливостей нервової системи.
5. Класифікація здібностей за спрямованістю та рівнем узагальненості.
6. Специфіка загальних здібностей та їхня роль у забезпеченні успішності різних видів діяльності.
7. Історія розвитку психології здібностей: від Френсіса Гальтона до сучасності.
8. Поняття інтелекту як центральної характеристики загальних здібностей.
9. Двофакторна теорія інтелекту Чарльза Спірмена: сутність фактора g .
10. Мультифакторна теорія «первинних розумових здібностей» Луїса Терстоуна.
11. Модель структури інтелекту Джоя Гілфорда: операції, зміст та результати.
12. Концепція кристалізованого та плинного інтелекту Реймонда Кеттела.
13. Ієрархічні моделі інтелекту (Філіп Бернон та Девід Векслер).
14. Теорія множинного інтелекту Говарда Гарднера: види та прояви.
15. Тріархічна теорія інтелекту Роберта Стернберга (аналітичний, практичний, творчий).
16. Сучасні погляди на соціальний інтелект та методи його оцінки.
17. Емоційний інтелект: структура, функції та значення для особистості.
18. Когнітивні стилі як індивідуальні стратегії реалізації інтелектуального потенціалу.
19. Поняття навчованості як загальної здатності до засвоєння досвіду.
20. Критерії та показники навчованості в психології праці та навчання.
21. Психологічна природа креативності: основні підходи до визначення.
22. Співвідношення інтелекту та креативності: теорія інтелектуального порогу.
23. Дивергентне та конвергентне мислення за Гілфордом.
24. Основні параметри креативності за Торренсом: швидкість, гнучкість, оригінальність, розробленість.
25. Роль уяви та інтуїції в структурі загальних творчих здібностей.
26. Психологічні бар'єри творчості та методи активізації креативного потенціалу.
27. Види та типи обдарованості (інтелектуальна, творча, академічна, лідерська).
28. Психологічний портрет обдарованої дитини: особливості розвитку та кризи.
29. Вплив сімейного середовища та стилю виховання на формування здібностей.
30. Роль освіти та спеціальних програм у розвитку талантів.
31. Вікова динаміка здібностей: сензитивні періоди розвитку.
32. Збереження та трансформація інтелектуальних здібностей у похилому віці.
33. Поняття когнітивного резерву та способи його підтримки.
34. Зв'язок здібностей із особистісними властивостями (мотивацією, самооцінкою, темпераментом).
35. Вольові якості як необхідна умова реалізації здібностей.

36. Тендерні аспекти в дослідженні загальних здібностей.
37. Вплив професійної діяльності на розвиток та спеціалізацію здібностей.
38. Методологічні принципи психодіагностики здібностей.
39. Проблема валідності та надійності тестів інтелекту.
40. Коефіцієнт інтелекту (\$IQ\$): процедура обчислення та інтерпретація.
41. Прогресивні матриці Равена як інструмент вимірювання невербального інтелекту.
42. Тест Векслера (\$WAIS/WISC\$): структура та діагностичні можливості.
43. Тести креативності Торренса: вербальна та образна батареї.
44. Проблема «культурно вільного» тестування інтелекту.
45. Прогностичне значення результатів тестування для майбутньої кар'єри.
46. Діагностика спеціальних здібностей на фоні загального рівня розвитку.
47. Психологічні аспекти профорієнтації на основі аналізу здібностей.
48. Етичні норми в роботі психолога при дослідженні інтелекту та обдарованості.
49. Зв'язок загальних здібностей із патопсихологічними змінами особистості.
50. Сучасні тенденції розвитку психології здібностей у цифрову епоху.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є залік.

Залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентами навчального матеріалу виключно на підставі результатів поточного навчання відповідно програми з дисципліни і не передбачає окремого навчального заняття для приймання заліку. На останньому тематичному навчальному занятті після закінчення обговорення теми заняття викладач навчальної групи оголошує суму балів студента за результатами поточного контролю і за виконання індивідуального завдання.

Оцінка з дисципліни визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності у балах, що виставляються на кожному практичному занятті за відповідною темою і кількістю балів за виконання індивідуального завдання. Результати складання заліків оцінюються за двобальною шкалою: «зараховано», «не зараховано».

Студент отримує оцінку «зараховано», якщо він виконав усі види робіт, передбачених навчальною програмою з дисципліни, відвідав усі лекції та семінарські заняття, визначені тематичними планами, а за наявності пропусків – своєчасно їх відпрацював, набрав загальну кількість балів не менш як 122. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент з дисципліни за поточну навчальну діяльність і виконання індивідуального завдання – 200 балів.

Самостійну роботу студентів оцінюють під час поточного контролю на практичному занятті.

Система поточного та підсумкового контролю

Викладач обов'язково оцінює успішність кожного студента на кожному занятті за чотирибальною (традиційною) шкалою з використанням затверджених цикловою методичною комісією критеріїв оцінювання, розроблених з урахуванням стандартизованих узагальнених критеріїв оцінювання знань студентів.

Оцінка успішності є інтегрованою (оцінюються всі види роботи студента як під час підготовки до заняття, так і під час заняття) за критеріями, які доводяться до відома студентів на початку вивчення дисципліни.

Конвертація поточної оцінки, виставленої за традиційною 4-бальною шкалою, в багатобальну на кожному занятті не проводиться.

Форми оцінювання поточної навчальної діяльності стандартизовані і включають контроль теоретичної та практичної підготовки.

Конвертація оцінки за традиційною 4-бальною шкалою у багатобальну (максимум 200 балів) проводиться лише після поточного заняття, яке передує підсумковому модульному контролю. Конвертація проводиться за таким алгоритмом:

а) підраховується середня оцінка студента за традиційною 4-бальною шкалою, отримана протягом поточних занять, що належать до цього модулю (з точністю до сотих балу);

б) для одержання конвертованої багатобальної сумарної оцінки поточної успішності за модуль середня оцінка, отримана за традиційною 4-бальною шкалою, помножується на коефіцієнт. Винятком є випадок, коли середня за традиційною 4-бальною шкалою оцінка становить 2 бали. У цьому разі студент отримує 0 балів за багатобальною шкалою;

в) середній бал поточної успішності розраховується на загальну кількість занять у модулі.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну діяльність під час вивчення навчальної дисципліни складає 200 балів.

Мінімальна кількість балів за навчальну дисципліну, яку повинен набрати студент при його вивченні для отримання оцінки «зараховано» складає 122 бали.

Оцінювання індивідуальних завдань студента

Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише за умов успішного їх виконання та захисту.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їхнього обсягу та значимості. Вони додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності.

Оцінювання самостійної роботи студентів

Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Методи навчання

У процесі викладання дисципліни застосовуються різні методи навчання:

– за джерелом інформації та формування умінь і навичок: вербальні, наочні та практичні.

– залежно від основних дидактичних завдань: отримання нових знань, формування вмінь та навичок, перевірки й оцінки знань, а також

– усне обговорення питань теми із залученням більшої частини студентів групи;

– бліц-опитування;

– дискусії з проблемних ситуацій;

– реферативні виступи;

- тестування в письмовій формі;
- виконання письмових завдань тощо.

Результат самостійної позааудиторної роботи студента відтворюється у формі представлення стендових доповідей або захисту реферативних робіт.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою.

Кількість балів за дисципліну розглядається як сумарний бал, що включає поточну успішність, додаткові бали за виконання індивідуальної роботи.

Методи контролю: усний, письмовий, програмований контроль.

Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Плани практичних занять з дисципліни.
3. Завдання для самостійної роботи студентів.
4. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття та на занятті.
5. Методичні рекомендації для викладачів.
6. Питання та завдання для поточного контролю знань і вмінь студентів.
7. Тестові завдання з дисципліни II рівня.
8. Ситуаційні задачі з дисципліни II рівня.
9. Ілюстративні матеріали.

Рекомендована література

Базова:

1. Ісаков Р. І. Медична психологія : підручник. Київ, 2025. 367 с.
2. Богоявленська Д. Б. Психологія творчих здібностей : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 432 с.
3. Психологія обдарованості : навч. посіб. / за ред. О. І. Кульчицької. Київ : Інститут обдарованої дитини, 2014. 250 с.
4. Тименко В. П. Практичний інтелект учнівської молоді: діагностика обдарованості : монографія. Київ : Вид-во НАПН України, 2018. 192 с.
5. Gardner, H. (2011). *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences* (3rd ed.). Basic Books. 467 p. (Класична праця про множинний інтелект).
6. Goleman, D. (2005). *Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ*. Bantam Books. 352 p. (Фундаментальна робота з емоційного інтелекту).
7. Kaufman, J. C., & Sternberg, R. J. (Eds.). (2019). *The Cambridge Handbook of Creativity* (2nd ed.). Cambridge University Press. 812 p. (Найповніше сучасне керівництво з психології креативності).
8. Raven, J., & Raven, J. (2003). *Raven Progressive Matrices*. Oxford Psychologists Press. (Методологічне керівництво до одного з найпопулярніших тестів інтелекту).

Допоміжна:

1. Антонова О. Є. Обдарованість: поняття, види, типи. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2015. 4. С. 5-9.

2. Бурлачук Л. Ф. Психодіагностика : підручник для вузів. Санкт-Петербург : Пітер, 2006. 384 с.
3. Гоулман Д. Емоційний інтелект / пер. з англ. С.-Л. Гуменецької. Харків : Віват, 2018. 512 с.
4. Музика О. Л. Курс «Психологія здібностей» : навч.-метод. посіб. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. 112 с.
5. Психологія здібностей: сучасні підходи : навч. посіб. / за ред. В. В. Рибалки. Київ : Либідь, 2010. 240 с.
6. Клименко В. В. Психологія творчості : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 480 с.
7. Роменець В. А. Психологія творчості : навч. посіб. 3-тє вид. Київ : Либідь, 2004. 288 с.
8. Flanagan D. P., McGrew K. S., Ortiz S. O. The Wechsler Intelligence Scales and Gf-Gc Theory: A Contemporary Approach to Interpretation. Boston : Allyn & Bacon, 2000. 320 p.
9. Amabile T. M. Creativity in Context: Update to the Social Psychology of Creativity. Boulder : Westview Press, 1996. 317 p.
10. Flynn J. R. What Is Intelligence? Beyond the Flynn Effect. Cambridge : Cambridge University Press, 2007. 226 p.
11. Guilford J. P. The Nature of Human Intelligence. New York : McGraw-Hill, 1967. 538 p.
12. Mayer J. D., Salovey P., Caruso D. R. Emotional Intelligence: New Ability or Eclectic Traits? *American Psychologist*. 2008. Vol. 63, no. 6. P. 503-517.

Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського (www.nbuv.gov.ua);
2. www.psylib.kiev.ua – он-лайн бібліотека
3. https://pidruchniki.com/11510225/psihologiya/literatura_psihoterapiya - Навчальні матеріали онлайн.
4. Бібліотека Гумер. [Електронний ресурс]. – Режим' доступу: [http://www.gumer.info/bibliotek Buks/Pravo/istrp/index.php](http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Pravo/istrp/index.php)
5. АРА (American Psychological Association) – Режим доступу: <https://www.apa.org/>
6. Psychology Today [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.psychologytoday.com/us>
7. Київський міжнародний інститут соціології [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kiis.com.ua/ua/news/view-86.html>

Розробник (розробники): д.мед.н, професор закладу вищої освіти Андрій Скрипніков, д.мед.н., професор закладу вищої освіти Рустам Ісаков, д.мед.н., професор закладу вищої освіти Лариса Герасименко